

อาการแพ้เครื่องสำอาง

เครื่องสำอางกับผู้หญิงดูเป็นของคู่กัน แต่จริง ๆ แล้วไม่ว่าหญิงหรือชายก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับเครื่องสำอางทั้งนั้น เนื่องจากว่าปัจจุบันแทบทุกคนต้องใช้เครื่องสำอาง เพราะ แป้ง สบู่ แชมพู ครีมนวดผม ยาสีฟัน เหล่านี้จัดเป็นเครื่องสำอางเช่นกัน เครื่องสำอางจึงเป็นของคู่กันกับทุกคน เพียงแต่ว่าคุณผู้หญิงอาจจะต้องมีเครื่องสำอางประเภทอื่นมาประทิน โนมเพิ่มเติม เช่น ลิปสติก บร็ชออน ยาทารอบดวงตา อายแชโดว์ ดินสอเขียนคิ้ว เป็นต้น

ยิ่งถ้าใช้เครื่องสำอางมาก โอกาสเกิดการแพ้บางอย่างก็เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว อาการแพ้ อาจมีอาการตั้งแต่คัน ระคายเคือง เป็นสิ่ว เป็นผื่นดำ ผื่นรอบดวงตาจากอายชาโดว์หรือยาทาเล็บซึ่งติดอยู่บริเวณนิ้วมือแล้วไปขยี้ตา บางรายพบผื่นรอบปาก บางรายอาการเป็นมากจนเกิดเป็นตุ่มน้ำพองใส

เมื่อสงสัยว่าแพ้ อาจต้องงดใช้แล้วเปลี่ยนยี่ห้อ เพราะบางครั้งอาจไม่ได้แพ้เนื้อครีมหรือโลชั่น แต่อาจแพ้สี น้ำหอม เพราะบริษัทที่ผลิตเครื่องสำอางยี่ห้ออื่นอาจใช้ส่วนผสมประกอบ เช่น น้ำหอม สีที่ต่างออกไป ซึ่งช่วยทำให้ไม่แพ้ได้

ถ้ายังมีปัญหาและจำเป็นต้องใช้ อาจต้องปรึกษาแพทย์ เพื่อทำการทดสอบภูมิแพ้ โดยวิธีแพทช์เทสต์ (Patch test) โดยทาสารเคมีซึ่งสงสัยว่าแพ้ลงบนแผ่นหลังและปิดด้วยเทป หลังจากนั้นก็อ่านผลในอีก 2-3 วันต่อมา แพทย์จะให้การวินิจฉัยที่แน่นอนว่าแพ้สารเคมีตัวใด จะได้หลีกเลี่ยงได้อย่างถูกต้อง

ภาพที่ 31 แสดงผื่นแพ้จากอายแชโดว์

ภาพที่ 32 แสดงผื่นแพ้จากครีมบำรุงผิว

ข้อควรระวังก่อนใช้เครื่องสำอาง

สิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับการใช้เครื่องสำอางก็ไม่ควรมองข้ามไป เพราะว่าจะช่วยทำให้เราใช้เครื่องสำอางได้อย่างปลอดภัยและปราศจากอาการแพ้ ได้แก่

- เวลาใช้เครื่องสำอางต้องปิดจุกให้แน่น
- เก็บในที่ที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่ร้อนอบอ้าว อย่าเก็บตากแดดไว้ในรถ เพราะว่าเมืองไทยเป็นเมืองร้อน เครื่องสำอางจะเสื่อมคุณภาพง่าย
- ล้างหน้าให้สะอาดทุกครั้งก่อนใช้เครื่องสำอาง
- ควรทำความสะอาดอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น แปรง ฟองน้ำ สิ่งของที่ใช้ต้องสะอาด เช่น สำลี ซึ่งใช้กับโลชั่นเช็ดหน้า
- หมั่นตรวจดูอายุการใช้งานของเครื่องสำอางว่าหมดอายุเมื่อไร ถ้าหมดอายุก็ไม่ควรใช้
- ไม่ควรยืมเครื่องสำอางของผู้อื่นมาใช้ เพราะอาจมีการติดต่อของเชื้อโรคได้ เช่น เริม
- หากจะเลือกใช้เครื่องสำอางอย่าหลงเชื่อคำโฆษณาจนเกินไป เพราะแรงจูงใจจากบริษัทที่ทำธุรกิจเครื่องสำอางทำให้เกิดความเชื่อผิด ๆ แก่ผู้ใช้เป็นจำนวนมาก อาจทำให้ผู้ใช้ต้องเสียเงินเสียทองมากเกินไป เนื่องจากมักมีการค้ากำไรเกินควร ซึ่งผมคิดว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นการไม่ซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค

การแพ้เครื่องสำอางพบว่าส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณใบหน้า เปลือกตา ซึ่งพบในผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เพราะว่าตำแหน่งเหล่านี้เป็นบริเวณที่ผู้หญิงต้องใช้เครื่องสำอางเพิ่มเติมจากผู้ชาย

โดยปกติเครื่องสำอางทุกชนิดทำให้เกิดอาการแพ้ได้ ไม่ว่าจะเป็นสบู่ ผงซักฟอก ยาดับกลิ่น ยาสดเหงื่อ มาสคาร่า ยาสีฟัน ครีมบำรุงผิว ยาสีฟัน ยากันแดด แชมพู ครีมนวดผม แป้ง ผัดหน้า ลิปสติก สบู่ หรือผลไม้ซึ่งใส่ในเครื่องสำอาง เช่น มะนาว มะกรูด เป็นต้น

การแพ้อาจแพ้สารตัวหลัก แพ้สี น้ำหอม ยากันแดด ในลิปสติกอาจแพ้สีโอโซน ครีมหาหน้าขาวอาจแพ้พวกไฮโดรควิโนน แพ้สีน้ำหอมในครีมโกนหนวด แพ้ยากันแดด หรือตัวทำละลาย เช่น โพรพีลีน ไกลคอล ในพวกครีมหรือโลชั่นต่าง ๆ หรือแพ้สารพวกฟอร์มาลดีไฮด์ในยาทาเล็บ ซึ่งเป็นการแพ้ประเภทระคายเคือง นอกจากนี้ อาจแพ้สารพวกอะซีโตน ซึ่งก่อให้เกิดการระคายเคืองได้ ยาทาเล็บอาจทำให้เกิดอาการแพ้ในบริเวณอื่นเนื่องจากรอยเกา เช่น เปลือกตา หน้า ข้างคอ เป็นต้น

ดังนั้นในกรณีที่สงสัยว่าแพ้เครื่องสำอาง ให้หยุดใช้และรีบไปพบแพทย์ผิวหนัง แพทย์อาจจะทำแพทช์ทดสอบเพื่อหาสารที่ทำให้เกิดอาการแพ้ และควรเป็นหน้าที่ของท่านในการเลือกใช้เครื่องสำอางที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีสลากบอกสารเคมีที่แน่นอน บอกวันหมดอายุ และควรพบแพทย์เมื่อเกิดปัญหา ดีกว่าที่จะไปรักษากันตามร้านเสริมสวย ซึ่งไม่ปลอดภัย อาจทำให้เสียทั้งเงิน เสียเวลา และลงท้ายด้วยความเจ็บใจและเจ็บปวด

การทดสอบการแพ้เครื่องสำอาง ด้วยวิธี Patch Test

Patch Test เป็นการทดสอบ Allergic Contact Dermatitis (ACD) ผื่นแพ้ที่เกิดจากการสัมผัสสารที่เป็นสาเหตุ ซึ่งพบได้บ่อย เช่น ถูงมือยาง โลหะนิกเกิล สีย้อมผม และสารที่ใช้ในการย้อมสี สารกันบูด หรือ การแพ้ผ้าหอมที่ผสมอยู่ในเครื่องสำอาง มักมีผื่นที่บริเวณผิวหนัง การแพ้อาจมีสาเหตุมาจากสารมากกว่าหนึ่งชนิด

การเตรียมตัวก่อน ระหว่าง และหลังการทำทดสอบ Patch Test

ควรนำผลิตภัณฑ์ที่ใช้อยู่ หรือสงสัยว่าอาจเป็นสาเหตุของอาการแพ้ เช่น ครีม ยาทา หรือเครื่องสำอาง มาด้วย พร้อมบรรจุภัณฑ์และฉลาก

ปิดแผ่นพลาสติกที่มีสารที่จะทำการทดสอบ ที่บริเวณผิวหนังเป็นเวลา 48 ชั่วโมง หลังจากนั้น แพทย์จะนัดพบเพื่ออ่านผลครั้งแรก และจะนัดพบครั้งที่สองเมื่อครบ 96 ชั่วโมง ในกรณีที่สงสัยสารก่อภูมิแพ้ บางชนิด ต้องมาพบแพทย์เพื่อทำการอ่านผลการทดสอบในวันที่ 7 เพิ่มเติม ระหว่างระยะเวลาที่ทำการทดสอบ ควรระวังไม่ให้ผิวหนังเปียกน้ำหรือได้รับ

ความชื้น โดยปกติมักปิดแผ่นพลาสติก ที่บริเวณผิวหนัง แต่บางครั้ง อาจปิดที่บริเวณแขนกรณีทดสอบสารไม่กึ่งชนิด ขณะทำการทดสอบ ควรงดกิจกรรมที่ทำให้เหงื่อออกมาก เช่น การเล่นกีฬา ขณะทำการทดสอบ อาจมีอาการคันหรือระคายเคืองบ้างเล็กน้อยบริเวณที่ทำการทดสอบ ซึ่งเกิดจากสารเคมีที่เป็นสาเหตุทำปฏิกิริยาให้เกิดผื่นแพ้ได้ๆ บริเวณที่ทำการทดสอบ ,ควรงดทำการทดสอบ Patch Test ในสตรีมีครรภ์

หลังทำการทดสอบ Patch test เสร็จแล้ว แพทย์จะแจ้งผลให้ทราบว่าเกิดจากสารเคมีชนิดใด พบในผลิตภัณฑ์ชนิดใดบ้าง และแนะนำวิธีการปฏิบัติตัว การหลีกเลี่ยง และการป้องกันการสัมผัสสารเคมีเหล่านั้น เพื่อป้องกันการเกิดผื่นแพ้สัมผัสขึ้นมาอีก สำหรับปัญหาของผื่นระคายสัมผัส irritant contact dermatitis นั้น ไม่สามารถวินิจฉัยด้วย patch test ต้องอาศัยประวัติและอาการแสดงเป็นหลัก

นอกจากนั้นยังอาจทดสอบอาการแพ้ได้ด้วยวิธีการ Irritation test กล่าวคือ ฉีดสารที่สงสัยว่าทำให้เกิดภูมิแพ้ในชั้นผิวหนัง เทียบกับการฉีดน้ำเกลือปราศจากเชื้อ แล้วดูปฏิกิริยาว่าจุดที่ฉีดสารที่สงสัยว่าทำให้เกิดภูมิแพ้มีอาการของการแพ้(บวม แดง) มากกว่าจุดที่ฉีดน้ำเกลือหรือไม่ หากใหญ่กว่าก็พิจารณาว่าสารดังกล่าวอาจก่อให้เกิดภูมิแพ้ในผู้ป่วยได้